

कुंभे जलविद्युत प्रकल्प (१×१० मे.वॅ.) व काळ
जलविद्युत प्रकल्प (१×१५ मे.वॅ.) जि. रायगड
तृतीय सुधारित प्रशासकीय मान्यता

महाराष्ट्र शासन,
जलसंपदा विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: जविप्र-१२१०/(२६७/२०१०)जवि.
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
दिनांक : ६ जानेवारी, २०११

पहावे: १) शासन निर्णय, जलसंपदा विभाग क्रमांक: जविप्र १००३/(१६३/२००३)जवि
, दि. २८.०६.२००४

२) शासन निर्णय क्रमांक: जविप्र-१२०९/(१९९/२००९)जवि. दिनांक : ३१.१२.२००९.

प्रस्तावना:-

कुंभे जलविद्युत गृहाचे ठिकाण बदलून वीजनिर्मिती नंतरचे अवजल निराबाई नदीत सोडण्याऐवजी काळनदीत सोडल्यास एकूण विद्युत निर्मितीत वाढ होते. तसेच रॉकफिल्ड धरणाऐवजी माती धरण प्रस्तावित केल्यास खर्चात बचत होते, असे सविस्तर अभ्यासाअंती निदर्शनास आल्याने, मुख्य अभियंता, कोकण प्रदेश, मुंबई यांनी काळ-कुंभे जलविद्युत प्रकल्पाचा एकत्रितरित्या विचार करून काळ-कुंभे प्रकल्पाचा एकत्रीत सुधारित प्रकल्प अहवाल शासनाचे मान्यतेसाठी सादर केला होता. या सन २००७-०८ च्या दरसुचीवर आधारीत रु.३७६४१.७४ कोटी रकमेच्या **द्वितीय** सुधारीत प्रकल्प अहवालास शासनाने संदर्भ क्र. २अन्वये प्रशासकीय मान्यता दिली होती.

सदर एकत्रीत सुधारित प्रकल्प अहवालानुसार काळ कुंभे प्रकल्पा पैकी कुंभे जलविद्युत गृह (१×१० मे.वॅ.) हे चन्नाट ता. माणगांव ऐवजी मौ. करमर ता. महाड येथे राहिल. वीजनिर्मिती नंतरचे अवजल निराबाई नदीत न सोडता काळनदीत सोडले जाणार आहे. काळ प्रकल्पाच्या मुक्त पाणलोट क्षेत्रातील येव्यासह कुंभे जलविद्युत प्रकल्पाचे अवजल काळ धरणात साठवून काळ जलविद्युत प्रकल्पाद्वारे १५ मे.वॅ. विद्युत निर्मिती प्रस्तावित आहे. अशा रितीने कुंभे धरणातील पाण्याचा विद्युत निर्मितीसाठी पुनर्वापर प्रस्तावित केल्याने एकूण विद्युत निर्मितीत वाढ होत आहे.

काळ जलविद्युत प्रकल्पातून वीज निर्मितीनंतरचे अवजल (९७.९४६ द.ल.घ.मी.) गांधारी नदीत सोडणे प्रस्तावित आहे. गांधारी नदीत काळ जलविद्युत केंद्राचे अवजलाद्वारे नियंत्रित येवा उपलब्ध होणार असल्याने प्रस्तावित गांधारी लघु पाटबंधारे योजनेऐवजी वळण बंधारा पुरेसा ठरतो. त्यामुळे गांधारी योजनेच्या खर्चातही बचत होणार आहे. काळ जलविद्युत प्रकल्पाचे अवजल गांधारी नदीवर मौजे कोंझर येथे वळण बंधारा बांधून महाड तालुक्यातील १९ गावांतील २१७५ हेक्टर क्षेत्र सिंचनाखाली आणणे प्रस्तावित आहे. सदर प्रस्तावित गांधारी वळण बंधान्याद्वारे काळ जलविद्युत प्रकल्पाच्या अवजलापैकी १९.७७ द.ल.घ.मी. पाणी सिंचनासाठी, १४.६९ द.ल.घ.मी. पाणी पिण्यासाठी व ५४.० द.ल.घ.मी. पाणी औद्योगिक वापरासाठी प्रस्तावित आहे. त्यामुळे काळ जलविद्युत केंद्राच्या धरणाचा ५० टक्के खर्च प्रस्तावित गांधारी सिंचन प्रकल्पावर वर्ग करण्यात आलेला आहे. वरीलप्रमाणे खर्च गांधारी सिंचन प्रकल्पावर वर्ग करून झाल्यानंतरही प्रस्तावित गांधारी सिंचन प्रकल्प मापदंडात बसतो याची खातरजमा या प्रकल्प अहवालात केलेली आहे.

काळ-कुंभे एकत्रित जलविद्युत प्रकल्पाची तृतीय सुधारित अहवालानुसार आर्थिकदृष्ट्या व्यवहार्यतः खालील प्रमाणे आहे.

१	वार्षिक परतावा	: १२.३० टक्के
२	प्रकल्पाची भांडवली गुंतवणुक	: रु. २९.६२ कोटी/मे.वॅट
३	विद्युत निर्मितीचा खर्च	: ५७७.७२ पैसे/युनिट
४	लाभ-व्यय गुणोत्तर	: १.१४

तसेच काळ व कुंभे धरणांमुळे महाड शहराचा पुराचा धोका अशंतः कमी होण्यास मदत होणार आहे.

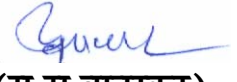
शासन निर्णय:-

१. काळ-कुंभे एकत्रित जलविद्युत प्रकल्पाच्या सन २००९-१० चे दरसूचीवर आधारित रु. ७४०४४.०८ लक्ष किंमतीच्या अंदाज पत्रकास तृतीय सुधारित प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे. अंदाजपत्रकाचा गोषवारा सोबत जोडला आहे.
२. काळ जलविद्युत प्रकल्पाचे नियंत्रित अवजल गांधारी सिंचन प्रकल्पास उपलब्ध होणार आहे त्यामुळे गांधारी नदीवर धरण बांधण्याऐवजी आता वळण बंधारा बांधणे पुरेसे ठरणार आहे. त्यामुळे काळ जलविद्युत केंद्राच्या धरणाच्या ५० टक्के खर्च गांधारी सिंचन प्रकल्पावर टाकावा. वरीलप्रमाणे खर्च विचारात घेवून गांधारी सिंचन योजनेचा प्रकल्प अहवाल तयार करण्यात यावा.
३. या प्रकल्पावर होणारा खर्च “ ४८०१- वीज प्रकल्पावरील भांडवली खर्च-”, ०१ जलविद्युत निर्मिती, जलविद्युत योजना, कुंभे व काळ जलविद्युत प्रकल्प, पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना या लेखाशीर्षाखाली खर्ची टाकावा, व त्याखालील मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.
४. काळ व कुंभे जलविद्युत प्रकल्प ही योजना मापदंडात बसत असल्याने शासन निर्णय क्र.संकीर्ण १०९९/(१२६/९९)/ मोप्र(१), दि. १८.५.१९९९ अन्वये विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या वित्तीय अधिकारास अनुसरून आंतरवित्त सल्लागार व सह सचिव यांच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा सांकेतांक २०११०१०६१५२३२१००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

सहपत्र:- सुधारित अंदाजपत्रकांचा गोषवारा.

(सु.रा.बावस्कर)
शासनाचे अवर सचिव

प्रत,

- स्वीय सहायक, मा. मंत्री (जलसंपदा व लाक्षेवि), मंत्रालय, मुंबई.
- स्वीय सहायक, मा. राज्यमंत्री (जलसंपदा व लाक्षेवि), मंत्रालय, मुंबई.
- स्वीय सहायक, सचिव (जलसंपदा), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- स्वीय सहायक, सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- स्वीय सहायक, मुख्य अभियंता (ज.सं) व सह सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

महालेखापाल १ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई.

महालेखापाल १ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई.

मुख्य अभियंता, (विद्युत), जलविद्युत प्रकल्प, मुंबई. (५ प्रती)

मुख्य अभियंता, कोकण प्रदेश, जलसंपदा विभाग, मुंबई. (१० प्रती)

मुख्य अभियंता (यांत्रिकी), जलसंपदा विभाग, नाशिक.

आंतरवित्त सल्लागार व सह सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

अधीक्षक अभियंता, घाटघर (विवयां) मंडळ, कळवा.

अधीक्षक अभियंता (विद्युतगृहे), मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना, नाशिक.

अधीक्षक अभियंता (दरवाजे), मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना, नाशिक.

अधीक्षक अभियंता, ठाणे पाटबंधारे मंडळ, ठाणे

कार्यकारी अभियंता, रायगड पाटबंधारे विभाग, कोलाड.

अर्थ संकल्प १/२ कार्यासने, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

जवि कार्यासन, संग्रहार्थ.

शासन निर्णय क्रमांक: जविप्र-१२१०/(२६७/२०१०)जवि.,दि. ६-१-२०११ सोबतचे सहपत्र.

काळ प्रकल्प (१×१५ मे.वॅ.)

अंदाजपत्रकांचा गोषवारा.

अ. क्र.	कामाचे नांव	(रु. लक्ष)		
		स्थापत्य काम	विद्युत काम	एकूण
१	प्रथम शिर्ष कामे			
	अ-प्राथमिक	१०८.९५	५.७१	११४.६६
	ब-जमिनी	३५९७.०५	--	३५९७.०५
	क-कामे			
	१) माती धरण	६३६८१.६५		६३६८१.६५
	२) सांडवा			
	३) पूच्छ कालवा			
	४) अधिजल भुयार	५१४७.६६		५१४७.६६
	ज-विद्युत कामे संच व स्थापत्य कामे			
	१) दाब नळी	४३९.३०		४३९.३०
	२) विद्युतगृह व पुच्छ कालवा	१५००.००		१५००.००
	३) यांत्रिकी उपकरणे	१५०.००		१५०.००
	क-इमारती	९३.३९		९३.३९
	म-वनीकरण	१०.००		१०.००
	ओ-संकीर्ण	५०.००	११३.६७	१६३.६७
	प-परिरक्षण	१७९.६८	५७.१२	२३६.८०
	क्यु-विशेष हत्यारे व अवजारे	२.५०	२६.००	२८.५०
	र-दळणवळण	३३६.०९		३३६.०९
	एस - विद्युत/यांत्रिकी उपकरणे		५७१२.४३	५७१२.४३
	क्ष-पर्यावरण	४७.४१		४७.४१
	एकूण प्रथम शिर्ष	७५३४३.६८	५९१४.९३	८१२५८.६१
२	प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष खर्च	६६२.७८	७२२.६३	१३८५.४१
३	जमा व वसुली	-२.००	२०.८०	-२२.८०
	एकूण	७६००४.४६	६६१६.७६	८२६२१.२२

शासन निर्णय क्रमांक: जविप्र-१२१०/(२६७/२०१०)जवि.,दि. ६-१-२०११ सोबतचे सहपत्र.

कुंभे प्रकल्प (१×१० मे.वॅ.)

अंदाजपत्रकांचा गोषवारा.

अ. क्र.	कामाचे नांव	(रु. लक्ष)		
		स्थापत्य काम	विद्युत काम	एकूण
१	प्रथम शिर्ष कामे			
	अ-प्राथमिक	१२१.१९	४.०५	१२५.२४
	ब-जमिनी	१२५७.३१		१२५७.३१
	क-कामे			
	३) माती धरण	९१७८.७८		९१७८.७८
	४) सांडवा			
	३) पूच्छ कालवा			
	४) अधिजल भुयार	५९५९.८२		५९५९.८२
	ज-विद्युत कामे संच व स्थापत्य कामे			
	१) दाब नळी	१३६.७३		१३६.७३
	२) विद्युतगृह	२१०.२४		२१०.२४
	३) पुच्छ कालवा	७४.८९		७४.८९
	४) यांत्रिकी उपकरणे	६७.५२		६७.५२
	क-इमारती	२६१.४७		२६१.४७
	म-वनीकरण	२५.००	०.१०	२५.१०
	ओ-संकीर्ण	४३.२०	१२१.१०	१६४.३०
	प-परिरक्षण	१८९.०१	४०.५२	२२९.५३
	व्यु-विशेष हत्यारे व अवजारे	१.३६	१७.००	१८.३६
	र-दळणवळण	३०११.५९		३०११.५९
	एस - विद्युत/यांत्रिकी उपकरणे		४०५२.००	४०५२.००
	क्ष-पर्यावरण	८६.००		८६.००
	एकूण प्रथम शिर्ष	२०६२४.११	४२३४.७७	२४८५८.८८
२	प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष खर्च	२७९.९२	७१३.३९	९९३.३१
३	जमा व वसुली	-१.०८	-१३.६०	-१४.६८
	एकूण	२०९०२.९५	४९३४.५६	२५८३७.५१

शासन निर्णय,क्रमांक जविप्र १२१०/(२६७/२०१०)/जवि,दि. ६-१-२०११ सोबतचे सहपत्र.

काळ-कुंभे जलविद्युत प्रकल्पाचा एकत्रित गोषवारा.

अ.क्र.	तपशील	रक्कम रुपये (लाखात)
१	काळ जलविद्युत प्रकल्पाची एकूण किंमत	८२६२१.२२
	वजा: गांधारी सिंचन प्रकल्पावर वर्ग केलेली रक्कम	३४४१४.६५
	काळ जलविद्युत प्रकल्पाची किंमत	४८२०६.५७
२	कुंभे जलविद्युत प्रकल्पाची किंमत	२५८३७.५१
	काळ-कुंभे जलविद्युत प्रकल्पांची एकूण किंमत	७४०४४.०८